

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกแตงโมเกษตรกร

กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์

Cost and Return Analysis of Watermelon Planting Investment of Farmers, Case Study, Tha Kon Sub-district, Akat Amnuai District Sakon Nakhon Province

จินตนา จันทนนท์^{1*} ศักดาเดช กุลากุล² นีรมล เนื่องสิทธิ์³

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Jintana Jantanon^{1*} Sakdadech Kulakul² Niramol Nueangsittha³

Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: Jintana@snru.ac.th

(Received: October 5, 2022; Revised: February 23, 2023; Accepted: February 27, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) วิเคราะห์ต้นทุนการปลูกแตงโมเกษตรกร 2) วิเคราะห์ผลตอบแทนการปลูกแตงโมเกษตรกร 3) เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เกษตรกรกลุ่มปลูกแตงโม จำนวน 19 คน จากตำบลท่าก้อน 7 หมู่บ้าน มีขนาดพื้นที่ในการเพาะปลูกแตงโม จำนวน 361 ไร่ ใช้วิธีแบบเจาะจง โดยการใช้อย่างสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า 1) ต้นทุนการผลิตซึ่งประกอบด้วยวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยต้นทุนการผลิตโดยรวม 3,112,760 บาทต่อปี ต้นทุนรวม 8,622 บาทต่อไร่ ซึ่งต้นทุนส่วนใหญ่เป็น ค่าใช้จ่ายในการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ คือ ค่าเช่าที่ดิน ต้นทุนผันแปร คือ ค่ายาปราบวัชพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าน้ำมันหล่อลื่นและค่าปุ๋ย 1,119,060 บาทต่อปี 3,297 บาทต่อไร่ ต้นทุนรองลงมาค่าแรงทางตรง คือ ค่าแรงงานเตรียมดิน ค่าแรงงานการวางสายน้ำหยดและคลุมผ้าฝ้ายและเพาะเมล็ดใส่ถาดหลุม ค่าแรงงานการปลูกแตงโม ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย ค่าแรงงานกำจัดศัตรูพืชและกำจัดวัชพืช ค่าแรงงานตัดหญ้า ค่าแรงงานผสมดอกและตัดแต่งกิ่งและค่าแรงงานการเก็บเกี่ยว 1,165,530 บาทต่อปี 3,229 บาทต่อไร่ และต้นทุนวัตถุดิบทางตรง คือ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าสายน้ำหยดและผ้าฝ้าย 757,170 บาทต่อปี 2,097 บาทต่อไร่ 2) ผลตอบแทนจากการปลูกแตงโมโดยรวม 5,327,240 บาทต่อปี 14,757 บาทต่อไร่ 3) การเปรียบเทียบผลตอบแทนกับต้นทุนจากการปลูกแตงโมผลตอบแทน 8,440,000 บาทต่อปี ต้นทุนการผลิต 3,112,760 บาทต่อปี ได้กำไร 5,327,240 บาทต่อปี คิดเฉลี่ยกำไร 14,757 บาทต่อไร่ ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผลิตผลและรายได้ลดลง คือ โรคระบาดและการตลาดที่เป็นการผูกขาด

จากพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อ ถ้าเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายส่วนต้นทุนค่าแรงงานได้จะทำให้เกษตรกรเพิ่มผลตอบแทนได้มากขึ้นและเกษตรกรมีตลาดค้าส่งโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางจะทำให้มีรายได้ที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ต้นทุน, การวิเคราะห์ผลตอบแทน

Abstract

The purpose of this research were to study 1) cost analysis of the Watermelon Planting Investment of Farmers, 2) return analysis of the Watermelon Planting Investment of Farmers and 3) the comparison of cost and return analysis of the Watermelon Planting Investment of Farmers from a case study of Tha Kon Sub-district, Akat Amnuai District, Sakon Nakhon Province. The sample group consisted of 19 watermelon growers from 7 villages of Tha Kon Sub-district with 361 rai for the area of cultivation. The purposive sampling method was used. The tools for data collection were questionnaires and interview forms. Statistics used in the data analysis were percentage and mean.

There were three results from the research. Firstly, production cost which consisted of direct raw materials, labor, and production costs. The production cost was 3,112,760 baht per year, and the total cost was 8,622 baht per rai. Most of the cost was the production cost consisted of fixed cost which was land rent and variable cost which was herbicide, fuel, lubricant, and fertilizer. The production cost was 1,119,060 baht per year and 3,297 baht per rai. The harvest labor cost was 1,165,530 baht per year and 3,229 baht per rai. Secondary cost was the direct labor cost which consisted of soil preparation, laying drip lines, controlling rubber bands, planting seeds in trays, watermelon cultivation, fertilizer sowing, pest control and weed removal, lawn mowing, flower pollinating, and pruning wages. The direct raw material cost was seeds, drip irrigation, and rubber cloth which costed 757,170 baht per year and 2,097 baht per rai. Secondly, total return from watermelon cultivation was 5,327,240 baht per year and 14,757 baht per rai. Lastly, the comparison of return and cost of watermelon cultivation found that the return was 8,440,000 baht per year when the production cost was 3,112,760 baht per year, and the profit was 5,327,240 baht per year. The average profit was 14,757 baht per rai. The reason why productivity and income decreased was an epidemic and a monopoly market from the

middleman. If farmers were able to reduce labor costs, they would increase returns. Furthermore, if the farmers had wholesale markets without going through the middlemen, they would have sustainable income.

Keyword: Cost Analysis, Return Analysis

บทนำ

แตงโมถือเป็นพืชเศรษฐกิจในประเทศไทยปลูกแตงโม 63 จังหวัด ผลผลิตทั้งประเทศ 93,655 ตัน 61,859 ไร่ ในประเทศไทยอันดับหนึ่งในการปลูกแตงโม คือ จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ปลูกแตงโม 2,683 ไร่ ผลผลิตแตงโมที่เก็บรายได้ 7,020,950 กิโลกรัม ผลผลิตแตงโมเฉลี่ยเนื้อที่ให้ผลผลิต 2,617 กิโลกรัม ซึ่งการปลูกแตงโมก็เป็นหนึ่งที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมายาวนานตั้งแต่บรรพบุรุษ ตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านสมัยก่อน และประชาชนในพื้นที่ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำนา ทำไร่ ทำสวน ยางพารา ปลูกผัก พืชสมุนไพรเป็นอาชีพหลักและมีการทำปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงโค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ และอื่น ๆ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564)

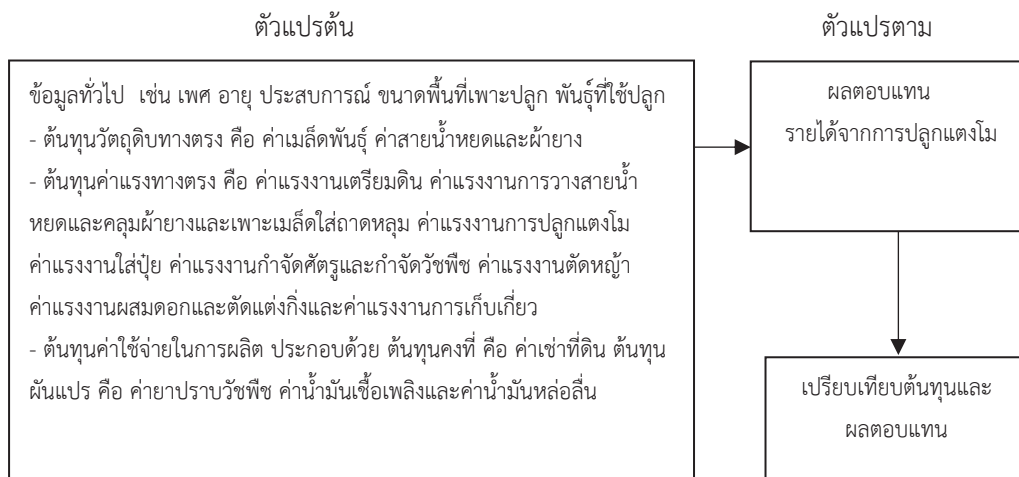
ตำบลท่าก้อน มีอาชีพหลัก คือ การปลูกข้าว อาชีพรอง คือ การปลูกแตงโม เป็นพืชเศรษฐกิจปลูกได้ทุกฤดูกาล ถือเป็นรายได้เสริมที่เพิ่มขึ้นในครัวเรือนและตำบล เมื่อปี พ.ศ.2561 เกษตรกรกลุ่มปลูกแตงโมได้ร่วมกันจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรแตงโมท่าก้อน โดยมีผู้ก่อตั้งทั้งหมด 19 คน จากตำบลท่าก้อน 7 หมู่บ้าน มีขนาดพื้นที่ในการเพาะปลูกแตงโม จำนวน 361 ไร่ ซึ่งจากการได้ลงพื้นที่สังเกตและสัมภาษณ์เกษตรกรที่อยู่ในตำบลท่าก้อน จังหวัดสกลนคร ทำให้ทราบถึงปัญหาเกษตรกรปลูกแตงโมในเรื่องต้นทุน ซึ่งต้นทุนการผลิตประกอบด้วยวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการผลิต ต้นทุนการผลิตต้นทุนวัตถุดิบทางตรง คือ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าสายน้ำหยดและฝ้ายาง ค่าแรงทางตรง คือ ค่าแรงงานเตรียมดิน ค่าแรงงานการวางสายน้ำหยดและคลุมฝ้ายางและเพาะเมล็ดใส่ถาดหลุม ค่าแรงงานการปลูกแตงโม ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย ค่าแรงงานกำจัดศัตรูพืชและกำจัดวัชพืช ค่าแรงงานตัดหญ้า ค่าแรงงานผสมดอกและตัดแต่งกิ่งและค่าแรงงานการเก็บเกี่ยว และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ คือ ค่าเช่าที่ดิน ต้นทุนผันแปร คือ ค่ายาปราบวัชพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าน้ำมันหล่อลื่น ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง คือ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าสายน้ำหยดและฝ้ายาง ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ด้านค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายการผลิตที่การเก็บเกี่ยว ค่าจ้าง แรงงาน ค่าน้ำมันที่มีราคาสูงชันทุกปี ทำให้กระทบต่อผลิตผลและรายได้ลดลง เช่นโรคระบาดแตงโม ทำให้ต้องฉีดยาปราบวัชพืชและศัตรูพืชทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและการตลาดที่เป็นการผูกขาดจากพ่อค้าคนกลางในการรับซื้อ ถ้าเกษตรกรลดค่าใช้จ่ายในการผลิตและต้นทุนค่าแรงงานได้ จะทำให้เกษตรกรเพิ่มผลตอบแทนได้มากขึ้นและเกษตรกรมีตลาดค้าส่งโดยไม่ผ่าน

พ่อค้าคนกลางจะทำให้มีรายได้ที่ยั่งยืน เห็นได้ว่าปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเพิ่มต้นทุนในการปลูกแตงโมของเกษตรกรทั้งสิ้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ผู้วิจัยมีความสนใจ ศึกษาวิจัย ณ ตำบลท่าก๊อในการบริหารต้นทุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปลูกแตงโม เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนปลูกแตงโม ผลที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลนำไปและพัฒนาสำหรับเกษตรกรที่อื่น ๆ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุนปลูกแตงโม ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่สูงสุด ที่จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก๊อ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนการปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก๊อ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร
3. เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก๊อ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์ โดยอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ผ่านกระบวนการตามขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนการประเมินผล โดยขั้นตอนการวางแผนประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัญหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการพัฒนา การประชุมปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันกำหนดพัฒนา และการประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดกระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนา จากนั้นจึงนำเข้าสู่การปฏิบัติ และทำการสังเกตการณ์ติดตามการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนที่วางไว้ พร้อมกับการสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ 1 ชุด แบบสอบถามการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์

2. กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์ 1 ชุด แบบสัมภาษณ์การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษา ได้แก่ กลุ่มผู้ปลูกแตงโมตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 19 คน (ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) ใช้เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งการเก็บรวบรวมและยืนยันข้อมูล 2 รูปแบบ คือ ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึกและตัวแทนกลุ่มในการตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิจัยในเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดแล้ว ทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาและค้นคว้าจากเอกสารสิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์งานวิจัย บทความ ตำรา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการนำส่งและจัดเก็บด้วยตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างได้อ่านและทำเครื่องหมายลงในแบบสอบถามตามความจริง โดยไม่ต้องลงลายมือชื่อ เมื่อเสร็จและถือว่าเสร็จสิ้น อาสาสมัครติดตามผลการวิจัยได้โดยวิธีการติดต่อผู้วิจัยโดยตรง หรือที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเกษตรกรแดงโมท่าก้อ้น หลังจากนั้นเพื่อยืนยันข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 คน วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยตนเอง โดยประสานงานกับประธานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรแดงโมท่าก้อ้น เพื่อนัดหมายที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสัมภาษณ์ติดต่อผู้ให้ข้อมูลได้จำนวน 2 คน เนื่องจากข้อมูลอิ่มตัว ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการประมวลผลข้อมูลโดยภาพรวม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเมื่อตรวจสอบข้อมูลสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้จัดส่งคำสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อยืนยันความถูกต้องข้อมูล เมื่อสิ้นสุดงานวิจัยผู้วิจัยทำลายข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจะใช้ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาเอกสาร โดยเริ่มจากการสร้างความคุ้นเคยเพื่อให้เกิดความไว้วางใจ กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการวิจัยร่วมกัน ประสานงาน เพื่อนัดหมายกลุ่มตัวอย่างสร้างความคุ้นเคย ทำการสัมภาษณ์ซ้ำ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ศึกษาเอกสารประวัติความเป็นมาจากข้อมูลเชิงหัตถ์ภูมิ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

การศึกษาแนวคิดการปลูกแดงโม ค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนเป็นการวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งการวิจัย เครื่องมือใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์เกษตรกรแดงโม กลุ่มวิสาหกิจตำบลท่าก้อ้น ซึ่งนำไปใช้แนวคำถามแบบเจาะลึก มีคำถาม 2 ส่วน 1) แนวคิดการปลูกแดงโม 2) ค่าใช้จ่ายและรายได้ จากการปลูกแดงโม โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1.1 การสร้างแนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์

1.2 การสร้างคู่มือวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์

2. แบบสอบถามเพื่อการศึกษาแนวการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน

2.1 การสร้างแนวคำถามเพื่อการศึกษาแนวการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก มากำหนดแนวคำถามตามแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นในการวิจัย เพื่อยืนยันข้อค้นพบที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลท่าก้อ้น

2.2 การทดสอบคุณภาพแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิและผ่านการประเมินจากคณะกรรมการ
จริยธรรม ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .856 - .94

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน
อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร โดยอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ผ่านกระบวนการ
ตาม ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ และขั้นตอนสะท้อนผล โดยขั้นตอนวางแผนประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัญหาจาก
เอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการพัฒนา
การประชุมปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันกำหนดพัฒนา และการประชุมจัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดกระบวนการต่าง ๆ
ที่นำมาใช้ในการพัฒนา จากนั้นจึงนำเข้าสู่การปฏิบัติ และทำการสังเกตการณ์ติดตามการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ
ตามแผนที่วางไว้ พร้อมกับการสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยได้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method
Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

1. การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เกษตรกรเพื่อให้ได้มาซึ่งประเภทต้นทุน และประเภท
ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกแตงโม เพื่อให้ได้เครื่องมือในการนำไปเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

2. การวิจัยเชิงปริมาณ การนำเครื่องมือที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ ไปเก็บข้อมูลปริมาณต้นทุน และ
ผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกแตงโม

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทน

ต้นทุนการผลิต ได้แก่

1. วัตถุดิบทางตรง คือ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าสายน้ำหยดและฝ้ายาง
2. ค่าแรงทางตรง คือ ค่าแรงงานเตรียมดิน ค่าแรงงานการวางสายน้ำหยดและคลุมฝ้ายางและเพาะ
เมล็ดใส่ถาดหลุม ค่าแรงงานการปลูกแตงโม ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย ค่าแรงงานกำจัดศัตรูพืชและกำจัดวัชพืช ค่าแรงงาน
ตัดหญ้า ค่าแรงงานผสมดอกและตัดแต่งกิ่งและค่าแรงงานการเก็บเกี่ยว

3. ค่าใช้จ่ายในการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร

ต้นทุนคงที่ คือ ค่าเช่าที่ดิน

ต้นทุนผันแปร คือ ค่ายาปราบวัชพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าน้ำมันหล่อลื่นและค่าปุ๋ย

ผลตอบแทน หมายถึง กำไรสุทธิจากการขายแตงโมหลังหักต้นทุนทั้งหมด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัด
สกลนคร

ตารางที่ 1 ข้อมูลต้นทุนการปลูกแตงโม เฉลี่ยต่อไร่และเฉลี่ยต่อปี เกษตรกรเกษตรกรแตงโมตำบลท่าก๊อ
อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

รายการ	เฉลี่ยบาท/ไร่	เฉลี่ยบาท/ปี	ร้อยละ
ต้นทุนการผลิต			
วัตถุดิบทางตรง			
ค่าเมล็ดพันธุ์	1,165	420,650	13.51
ค่าสายน้ำหยดและฝ้ายาง	932	336,520	10.81
รวมวัตถุดิบทางตรง	2,097	757,170	24.32
ค่าแรงงาน			
เตรียมดิน	700	252,392	8.11
การวางสายน้ำหยดและคลุมฝ้ายางและ เพาะเมล็ดใส่ถาดหลุม	700	252,390	8.11
การปลูกแตงโม	333	120,100	3.86
ใส่ปุ๋ย	237	85,350	2.75
กำจัดศัตรูพืชและกำจัดวัชพืช	299	107,600	3.47
ตัดหญ้า	320	115,550	3.71
การผสมดอกและตัดแต่งกิ่ง	313	112,800	3.63
การเก็บเกี่ยว	331	119,350	3.83
รวมค่าแรงงาน	3,229	1,165,530	37.44
ค่าใช้จ่ายในการผลิต			
ต้นทุนคงที่			
ค่าเช่าที่ดิน	500	180,500	5.80
ต้นทุนผันแปร			
ค่ายาปราบวัชพืช	1,165	420,650	13.51
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าน้ำมันหล่อลื่น	467	168,260	5.41
ค่าปุ๋ย	1,165	420,650	13.51
รวมค่าใช้จ่ายในการผลิต	3,297	1,190,060	38.24
รวมต้นทุนการผลิตทั้งสิ้น (บาท)	8,623	3,112,760	100

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิตโดยรวม 3,112,760 บาทต่อปี 8,623 บาทต่อไร่ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตโดยรวมอยู่ระดับมาก 1,190,060 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 38.24 ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ค่ายาปราบวัชพืชและค่าปุ๋ย และไม่มีการใช้ที่ดินของเกษตรกรในการเพาะปลูก รองลงมาต้นทุนค่าแรงงานโดยรวม 1,165,530 บาทต่อปี 3,229 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.44 และด้านต้นทุนวัตถุดิบทางตรงโดยรวม 757,170 บาทต่อปี 2,097 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.32 ส่วนด้านที่มีต้นทุนต่ำที่สุด คือ ค่าแรงงานใส่ปุ๋ย 85,350 บาทต่อปี 237 บาทต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.75

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนการปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา ตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 2 ข้อมูลผลิตผลรวมเฉลี่ยต่อไร่จำนวน 361 ไร่ และผลิตผลรวมต่อปีเกษตรกรเกษตรกรแตงโม ตำบลท่าก้อน อำเภอบ้านดง อำเภอบ้านดง จังหวัดสุรินทร์

ปี	รายการ	หน่วย
ปี 2562	ผลิตผลรวมต่อไร่ (ตัน)	2.78 ตัน
	จำนวนเงินต่อไร่ (บาท)	22,272 บาท
	ผลิตผลรวมต่อปี (ตัน)	1,005 ตัน
	จำนวนเงินต่อปี (บาท)	8,040,000 บาท
ปี 2563	ผลิตผลรวมต่อไร่ (ตัน)	2.68 ตัน
	จำนวนเงินต่อไร่ (บาท)	21,408 บาท
	ผลิตผลรวมต่อปี (ตัน)	966 ตัน
	จำนวนเงินต่อปี (บาท)	7,728,000 บาท
ปี 2564	ผลิตผลรวมต่อไร่ (ตัน)	2.92 ตัน
	จำนวนเงินต่อไร่(บาท)	23,380 บาท
	ผลิตผลรวมต่อปี (ตัน)	1,055 ตัน
	จำนวนเงินต่อปี (บาท)	8,440,000 บาท

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลิตผลรวมจำนวน 361 ไร่ เมื่อจำแนกตามผลิตผลต่อปี พบว่า ปี 2564 มีผลิตผลรวมและผลตอบแทนต่อปีมากที่สุด 1,055 ตันต่อปี ผลตอบแทนคิดเป็นจำนวนเงิน 8,440,000 บาทต่อปี รองลงมาปี 2562 ผลิตผลรวม 1,005 ตันต่อปี ผลตอบแทนคิดเป็นจำนวนเงิน 8,040,000 บาท และปี 2563 ผลิตผลรวม 966 ตันต่อปี ผลตอบแทนคิดเป็นจำนวนเงิน 7,728,000 บาท

ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกแตงโมเกษตรกร กรณีศึกษา
ตำบลท่าก๊อ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร

ตารางที่ 3 ข้อมูลการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนแตงโมเกษตรกรเกษตรกรแตงโมต่อปี
ตำบลท่าก๊อ อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร

ราย เกษตรกร	รวมต้นทุนการเพาะปลูกต่อปี (บาท)			รายได้รวม ต่อปี (4)	จำนวนพื้นที่ ในการ เพาะปลูก(ไร่)	กำไรหรือ ขาดทุน(บาท)* (4)-(1)-(2) -(3)
	วัตถุดิบ (1)	ค่าแรงงาน ทางตรง (2)	ค่าใช้จ่ายใน การผลิต (3)			
A1	36,000	66,000	58,000	400,000	20	240,000
A2	225,000	255,000	325,000	1,600,000	50	795,000
A3	81,000	99,000	123,000	720,000	30	417,000
A4	36,000	55,000	58,000	400,000	20	251,000
A5	36,000	64,000	58,000	400,000	20	242,000
A6	20,250	31,500	34,500	320,000	15	233,750
A7	20,250	43,500	34,500	360,000	15	261,750
A8	81,000	99,000	123,000	720,000	30	417,000
A9	20,250	55,000	34,500	320,000	15	220,250
A10	20,250	36,000	34,500	320,000	15	229,750
A11	9,000	27,000	17,000	240,000	10	187,000
A12	9,000	26,000	17,000	240,000	10	188,000
A13	36,000	57,000	58,000	400,000	20	249,000
A14	20,250	43,500	34,500	320,000	15	221,750
A15	20,250	41,250	34,500	320,000	15	224,000
A16	36,000	61,000	58,000	400,000	20	245,000
A17	20,250	43,500	34,500	320,000	15	221,750
A18	15,210	36,140	26,780	320,000	13	241,870
A19	15,210	36,140	26,780	320,000	13	241,870

ราย เกษตรกร	รวมต้นทุนการเพาะปลูกต่อปี (บาท)			รายได้รวม ต่อปี (4)	จำนวนพื้นที่ ในการ เพาะปลูก(ไร่)	กำไรหรือ ขาดทุน(บาท)* (4)-(1)-(2) -(3)
	วัตถุดิบ (1)	ค่าแรงงาน ทางตรง (2)	ค่าใช้จ่ายใน การผลิต (3)			
รวม ทั้งสิ้น รวมต่อปี	757,170	1,165,530	1,190,060	8,440,000	361	5,327,240
รวม ทั้งสิ้น รวมต่อไร่	2,097	3,229	3,297	23,380		14,757

*กำไรหรือขาดทุน = รายได้รวมต่อปี หัก ต้นทุนรวมในการเพาะปลูกต่อปี

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบต้นทุนจากการลงทุนแตงโมเกษตรกร เกษตรกรแตงโมตำบลท่าก้อน อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร เมื่อจำแนกตามต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนแรงงานและต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต โดยการวิเคราะห์ต้นทุนที่มากที่สุดเป็นต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 1,190,060 บาท ต่อปี 3,297 ต่อไร่ และต้นทุนค่าแรงงาน 1,165,530 บาทต่อปี 3,229 บาทต่อไร่ และต้นทุนวัตถุดิบซึ่งแตกต่างค่อนข้างมาก 757,170 บาทต่อปี 2,097 บาทต่อไร่

เมื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนจำแนกตามจำนวนพื้นที่เพาะปลูก 361 ไร่ พบว่าผลตอบแทนรวม 8,440,000 บาทต่อปี และ 23,380 บาทต่อไร่

วิเคราะห์เปรียบเทียบสรุปต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนแตงโมเกษตรกร เกษตรกรแตงโมตำบลท่าก้อน อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร พบว่า เกษตรกรได้กำไรเฉลี่ยต่อปี 5,327,240 บาทต่อปี และกำไรต่อไร่ 14,757 บาท ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับรายได้หักต้นทุนรวมการเพาะปลูกต่อปี

สรุปการวิจัย

จากการศึกษาต้นทุนจากการลงทุนแตงโมเกษตรกร ครัวเรือนตำบลท่าก้อน อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 19 คน และขนาดพื้นที่ในการเพาะปลูกแตงโม จำนวน 361 ไร่ พบว่า การลงทุนครั้งแรก การปลูกทุนมาจากทุนส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง การปลูกแตงโมมีอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 60-70 วัน ต้นทุนถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะคือค่าใช้จ่ายในการปลูกแตงโม ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานการเก็บเกี่ยว ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต ในกลุ่มตัวอย่างมีการบริหารต้นทุนค่าใช้จ่ายการผลิตที่สูง ค่ายาปราบวัชพืช ค่าปุ๋ย ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและค่าน้ำมันหล่อลื่น ถ้าบริหารต้นทุนการผลิตส่วนนี้ให้ลดลงได้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างบางรายสนใจ

การเกษตรแบบใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลิตผล การนำปุ๋ยจากมูลสัตว์ที่มีในพื้นที่มาใช้ทำปุ๋ยและนำสมุนไพรจากธรรมชาตินำมากำจัดแมลง เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีให้ลดลง ต้นทุนวัตถุดิบจากเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นดินในท้องถิ่น ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพผลิตผลสูงขึ้น ซึ่งจะทำให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้านมาประยุกต์ใช้โดยวิธีกำจัดจากธรรมชาติ การนำฟางมาคลุมหน้าดินเพื่อการกำจัดวัชพืช สอดคล้องกับงานวิจัยนงลักษณ์ โคตรสมบัติ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2559) พบว่า ต้นทุนการปลูกแตงโมมาจากการขนย้าย การเก็บเกี่ยว การผสมเกสร การเตรียมวัสดุปลูก การเตรียมดิน การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเพาะเมล็ด การปลูกและการใส่ปุ๋ย

จากการศึกษาผลตอบแทนจากการจำหน่ายแตงโมกลุ่มเกษตรกรแตงโมกรณีศึกษาตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า ผลตอบแทนจากการจำหน่ายแตงโม มีรูปแบบการจำหน่ายแบบเหมาไร่ ซึ่งเป็นการขายส่งให้กับพ่อค้าคนกลาง หากเกษตรกรเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าโดยตรงไปยังผู้บริโภคไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ราคาสินค้าก็สูงขึ้นและผลตอบแทนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยแก้วมณี อุทิมัยและคณะ (2562) พบว่า การจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรต้องมีหลายหลายช่องทาง ควรลดการจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางและเพิ่มการตลาดแบบออนไลน์ ซึ่งจะเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรสามารถกำหนดราคาสินค้าและเพิ่มผลตอบแทนได้มากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบศึกษาต้นทุนและผลตอบแทน พบว่า ต้นทุนการปลูกแตงโมมาจากการปัจจัยเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต เช่น ค่าปุ๋ย ยา สารเคมี ซึ่งมีราคาสูง สอดคล้องกับ ธนยา พร้อมมูล (2559) ต้นทุนการปลูกสับปะรดของเกษตรกรรายย่อย ตำบลห้วยทรายเหนือ จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ปุ๋ยเคมีราคาสูง ดังนั้นเพื่อลดต้นทุนเกษตรกรควรลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีลง คัดเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นดิน เพื่อให้ผลิตผลสูงขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยแก้วมณี อุทิมัย ผกามาศ บุตรสาลี และสายฝน อุไร (2564) พบว่า กลุ่มผู้ปลูกแตงโมชุมชนบ้านโคกเมืองตำบลจระเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์ แนวทางการเพิ่มผลผลิต มีดังนี้ การลดต้นทุนการปลูกแตงโม ผู้ปลูกต้องให้ความสนใจตั้งแต่การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ตลอดจนถึงขั้นตอนการเก็บเกี่ยวแตงโม การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน และการส่งเสริมพัฒนาความรู้ด้านการเพาะปลูกของเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยนงลักษณ์ โคตรสมบัติ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2559) พบว่า การปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิตแตงโมของเกษตรกร จังหวัดนครพนม เกษตรกรที่มีความรู้ และรับข่าวสารเทคนิคการถ่ายทอดความรู้จากงานส่งเสริมการเกษตรจะวิธีปฏิบัติในการผลิตแตงโมจะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น และทำให้รายได้เฉลี่ยต่อรอบการผลิตสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการวิจัยพบว่าต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง โดยเฉพาะค่ายาปราบวัชพืชและปุ๋ยเคมี ควรสนับสนุนเกษตรกรทำน้ายาปราบวัชพืชและปุ๋ยที่ทำจากธรรมชาติ เพื่อการลดค่าใช้จ่ายและลดความเสี่ยงไม่ให้ต้นทุนเพิ่มขึ้นในอนาคต สามารถขอคำปรึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้
2. ควรส่งเสริมให้เกษตรกรบันทึกบัญชีรายรับ รายจ่ายในการปลูกแตงโมเพื่อจะได้บันทึกต้นทุนการผลิตและวางแผนการผลิต ทำให้เกษตรกรสามารถประมาณการค่าใช้จ่ายในแต่ละรอบของการปลูกแตงโมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

ควรนำผลของงานวิจัยไปประยุกต์ในการงานวิจัยครั้งต่อไป โดยขยายกลุ่มตัวอย่างให้กว้างมากขึ้น ศึกษาทั้งจังหวัดในส่วนของการปลูกแตงโมแบบผสมผสาน เพื่อไปใช้แก้ไขปัญหาในการปลูกแตงโมในอนาคตได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความอนุเคราะห์ทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่มอบทุนสำหรับการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ วิสาhekิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกแตงโมท่าก้อน ตำบลท่าก้อน อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ทุกท่านที่สละเวลาให้ความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปลูกแตงโมให้กับทีมวิจัย อีกทั้งยังให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและสืบทอดให้แก่ลูกหลานโดยยังคงอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). คลังความรู้. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2564 จาก <http://www.doae.go.th>.
- แก้วมณี อุทธิรัมย์ ผกามาศ บุตรสาสิทธิ์ และสายฝน อุไร. (2564). การเพิ่มผลิตผลการปลูกแตงโมกลุ่มในชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 11(1), 43-57.
- แก้วมณี อุทธิรัมย์ และคณะ. (2562). การเพิ่มมูลค่าและพัฒนาารูปแบบช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่มโรงสีข้าว บ้านหัวดง ตำบลพระเสาร์ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 14(2), 111-120.
- ธัญญา พร้อมมูล. (2559). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกสับปะรด กรณีศึกษาเกษตรกรรายย่อย ตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

นางลักษณ์ โคตรสมบัติ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2559). การปฏิบัติตามเทคโนโลยีการผลิต
แตงโมเกษตรกร จังหวัดนครพนม. ใน อัญชลี ตัตตะวะศาสตร์ (บรรณาธิการ), การประชุมวิชาการ
เสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติและนานาชาติ (485-493). ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). ข้อมูลรายชื่อ
วิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2564 จาก
<https://smce.doae.go.th/document.php>.